

DOI: 10.7596/taksad.v8i1.2017

Citation: Gürdallı, H., & Keten, M. (2019). Barbie Bebek Evlerindeki İç Mekân Tasarımının Toplumsal Rollerin Gelişimi Üzerindeki Etkisi. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(1), 436-454. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i1.2017>

Barbie Bebek Evlerindeki İç Mekân Tasarımının Toplumsal Rollerin Gelişimi Üzerindeki Etkisi

The Effect on the Development of Social Roles of the Interior Design of Barbie Doll House

Huriye Gürdallı¹, Mine Keten²

Abstract

The most influential learning method, games, starts in the childhood and toys, which is the tool of games are qualified as the start of a journey that teaches social roles and life itself. Aside the fact that it contributes to the development of children in a unique way, it is the most in natural learning habitat for the child. To provide children with a happy life with the help of toys is the main condition for a child to prepare for future with strong steps. It was also observed that girls generally play with toys like kitchen sets and babies. At this point, it is non striking that Barbie and Barbie homes are the most favored toys of 20th century. But, are these toys, which are bought frequently by parents for their children as innocent as they seen? This paper aims to make critics and examinations towards babies' homes which also be done for Barbie, and sort out the women's roles in society and culture, which they indigenized. In the scope of this study literature review had been done. Homes changes are recognized in process and, new and commercial films had been observed. This article studies the influence of interior design of the Barbie houses that were put on to the market right after the first Barbie to the girls', thus our women's, subconscious, their position in the society and culture and their perception with an interdisciplinary perspective.

Keywords: Barbie houses, Interior space, Toys, Woman, Social role.

¹ Yakın Doğu Üniversitesi, Kıbrıs. E-mail: huriye.gurdalli@neu.edu.tr

² Yakın Doğu Üniversitesi, Kıbrıs. E-mail: ketenmine@gmail.com

Öz

Çocuklukta başlayan ve en etkili öğrenme şekli olan oyun ve onun aracı olan oyuncak, toplumsal rolleri ve hayatı öğreten yolculuğun bir başlangıcı olarak nitelendirilmektedir. Oyun, çocuğun en doğal öğrenme ortamı olduğu gibi gelişimine eşi bulunmaz katkılar sağlamaktadır. Oyun aracılığıyla, çocuğa mutlu bir yaşantı sağlamak, çocuğun geleceğe emin adımlarla hazırlanabilmesinin birincil şartıdır. Oyunun basit aracı olarak kullanılan oyuncaklar tüketim kültürü ve toplumun sosyo-kültürel yapısı ile doğrudan bağlantılıdır. Bu yapıda cinsiyet oyuncak kullanımında ya da tüketiminde belirleyici faktörlerden biri olmaktadır. Kız çocuklar genellikle bebekler ve mutfak setleriyle, erkek çocukların ise arabalar ve inşaat araçlarıyla oynamayı sevdiği toplumdaki yaygın kanıdır. Bu çalışmada, Barbie bebeklere yönelik yapılan incelemelerin ve eleştirilerin evleri için de yapılarak, kadınların toplum içerisinde benimsedikleri role olan etkisinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Barbie bebek evleri, cinsiyet-mekân ilişkisinin toplumsal rollerin gelişmesi üzerinden okunmasına imkân vermesi açısından seçilmiştir. Mekânsal elemanların seçimi ve organizasyonu açısından da cinsiyete dayalı toplumsal rollerin alan sınırları yeniden üretilerek sunulmaktadır. Barbie bebek evlerinin ortaya çıktıkları ilk günden bugüne, süreç içerisinde geçirdikleri değişimler gözlemlenirken dönemin yayın organlarında yayımlanan haberler incelenmiş ve reklam filmeri izlenmiştir. Çalışma yedi Barbie evinin seçilmesiyle sınırlandırılmış ve bu oyuncakların iç mekân tasarımları üzerinden kız çocuklarının, dolayısı ile kadınların toplum içerisindeki konumu ve algılanış biçimine olan etkisi araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Barbie bebek evleri, iç mekân tasarımı, Toplumsal rol, Kadın, Oyuncak.

1. Giriş

“Kültür, toplumların varoluşlarını sürdürmek için oluşan ve bu sayede toplumların yaşayış biçimleriyle gelişen her şeydir. Çocuk kültürü de çocuğun toplumsal yaşama katılmasıyla birlikte başlar ve kuşaktan kuşağa aktarımla birlikte süreklilik gösterir” (Güney, 2005). Toplum kültürü, kadın ve erkeği doğduğu andan itibaren çeşitli kalıplara sokmaya çalışır. Onu, nasıl davranması ve düşünmesi gerektiğine dair beklentiler çerçevesinde sınırlandırarak yetiştirir (Terzioğlu ve Taşkın, 2008). Çocuklar ailenin içinde olduğu çevreden aldığı eğitimin etkisiyle, cinsiyetlerine uygun olan roller kazanarak kimliklerini geliştirmektedirler. Dolayısı ile kadınlar için ev işleri ve çocuk bakımı önem kazanır (Powell ve Greenhouse, 2010).

Tarih boyunca oyuncakların, çocukların rol model olarak seçtikleri anne babalarından sonra toplumsal rollerin oluşmasında çocukları en çok etkileyen objeler olduğu söylenebilir (Seçil, 2013). Oyun ve oyuncak çocukluk döneminin birincil sosyalleşme aracı ve çocukluğun ayrılmaz bir parçasıdır. Martin ve Fabes (2001), kız çocuklarının genellikle hem cinsleri ile birlikte oynamayı tercih ettikleri, ve kendi toplumsal cinsiyet kültürlerine ait oyuncakları seçtikleri gözlemlenmektedir. Çocukların oyuncak seçimlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmasının toplumsal cinsiyet kavramı ile yakından ilişkili olduğu ve cinsiyet rolü gelişimleri arasında sıkı bir bağ olduğu bilinmektedir (Güder ve Alabay, 2016). Günümüzde oyuncakların ilettiği güçlü mesajlar medyanın ve reklamların da etkisiyle çocukları daha da fazla etkilemektedir.

Çocukların mekan kavramı ile ilk tanışıklıkları yer önce kendi odaları ve sonra da evleridir. Çocuklar yetişkinlerin günlük faaliyetlerini gerçekleştirdikleri ve mesleklerini uyguladıkları mekanlara karşı da büyük ilgi duymaktadırlar. Oynadıkları karakterler kadar onların ait oldukları mekanlar da çocukların ilgisini çekmektedir. Bu mekanlar için bazen bir çiftlik, bazen bir mağara veya itfaiye istasyonu olabilirken, bazen de doğup büyüdüğü evleriyle benzer özelliklere sahip oyuncak evlerin olduğu görülmektedir. Bu yüzden oyuncak mekanların niteliği, detayları, malzemesinin ve renginin seçimi önem taşımaktadır. Bu özelliklerin taşıdığı sembolik anlamlar oyuncak mekanların çocuk zihninde oluşturacağı sınırları belirlemektedir. Oyuncak mekanların merak uyandırması, yeniden düzenlemeye imkan vermesi, öğrenmeyi ve yaratıcılığı

canlı tutacak özelliklere sahip olması mekansal niteliklerin bu amaçlara yönelik tasarlanmasıyla mümkün olabilmektedir. (Moradi ve Naseri, 2017).

Klickovich, (2014) Danimarka oyuncak şirketinin 1968'den 2012'ye kadar ürettiği oyuncakları ve bu oyuncaklar için yaptığı reklamları toplumsal cinsiyet açısından incelemiş ve oyuncakların 'kızlar için' ve 'erkekler için' olarak açıkça 2 kategoriye ayrıldığını tespit etmiştir. Panarese (2015) ise 78 tane İtalyan oyuncak reklamını inceleyerek kız çocukları için, ev içinde oynanan bebekler ve hayvan figürlü oyuncakların çoğunlukta olduğunu ortaya koymuştur. Bu kapsamda incelendiğinde Barbie'nin tek yaşam alanı ve kendi içinde yarattığı hayali yaşamın en önemli tamamlayıcısı olan Barbie bebek evleri kız çocuklarına hem bir bebek oyununu, hem de mutfak setinden oluşan bir ev ortamını barındıran birleşik bir oyun türünü sunmaktadır.

Mekan olarak ev, kültürel ve sosyal elemanların etkisiyle oluşmakta ve kullanıcıların eşya ve birbirleriyle olan ilişkilerinden doğmaktadır. Bu yüzden oyuncak evin mekansal analizi, toplumsal roller açısından diğer fonksiyonları barındıran mekanlara göre daha temel bir yönlendirmeyi barındırmaktadır. Kullanıcının cinsiyetine yönelik oluşturulan mekan olgusu ev söz konusu olduğu zaman mekanla daha doğrudan bir unsur olduğu ve toplumsal rollerin gelişimindeki cinsiyet kodları ile bağlantıları olan mekanın özellikle ev üzerinden toplumun sosyokültürel yapısıyla paralellikler barındırdığı söylenebilir.

Literatürde genelde bebekler ve özelde Barbie bebeklerin toplumsal roller üzerindeki etkisini analiz eden çalışma, makale ve tez bulunmakta, bu kaynaklar bu çalışmanın da temelini oluşturmaktadır. Barbie bebeklerin yaşama alanı olan evlerinin mekansal özelliklerinin toplumsal rollerle ilgili nasıl mesajlar barındırdığı konusunda ise literatürde boşluk olduğu görülmektedir. Bu sebeple bu çalışma Barbie bebek evlerinin iç mekan düzenlemesi ve tasarımı aracılığıyla toplumsal rollerin oluşumunu ne şekilde etkilediğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Barbie bebek evlerindeki evsel alan canlandırmalarının toplumsal rol kodları bağlamında irdelenmesinin var olana dair bilgi vereceği düşünülmektedir. Çalışmada Barbie bebek evlerindeki mekansal kurgu ile toplumdaki yerleşik gündelik yaşam pratikleri arasındaki bağ temel barınma ve yaşama alanı olan ev üzerinden yürütülmüştür. Barbie bebek evleri renk, malzeme, biçim bilgileri verebilecek nitelikte iç mekan tasarımı barındırmakta, semboller ve değerlerin analizini mekansal düzeni aracılığıyla okumak için uygun bir alan sağlamaktadır. Bu amaçla çalışma kapsamında, 1960'dan bu yana piyasaya sürülmüş ve her on yıldan en az bir tane olacak şekilde yedi Barbie bebek evi seçilmiş ve mekan imgeleri üzerinden bu oyuncak evlerin toplumsal rollerin kabulü ve yeniden üretilmesi okunmağa çalışılmıştır.

2. Barbie Bebeklerin Kısa Tarihi

Dünyanın en çok satan oyuncaklarından biri olan Barbie, piyasaya sürüldüğünden beri birçok eleştirinin de hedefi olmuştur. Barbie 'kızlar istediği herşeyi elde edebilir' sloganıyla çıkış yapmış ve yüzündeki mutluluk ifadesiyle her zaman bakımlı ve kusursuz olmuştur (Uncu,2010). Barbie'nin ilk tanıtımı 9 Mart 1959 tarihinde Amerikan Uluslararası Oyuncak Fuarı'nda yapılmıştır. Bu tarih aynı zamanda Barbie'nin resmi doğum günü olarak da kutlanmaktadır. Adını ise mucidi Ruth Handler'ın kızı Barbara'dan almıştır. Ruth kızını o dönem popüler olan kağıttan bebeklerle oynarken gözlemleyip üç boyutlu bir oyuncak bebek yaratma fikrini edinmiştir. Diğer hiç bir oyuncak bebeğe benzemeyen Barbie, döneminin genç yaştaki ilk oyuncak bebeği olmuş, oldukça kadınsı hatlara sahip olması da onu diğerlerinden daha dikkat çekici hale getirmiştir (Piche, 2009).

1959 yılında üretilen ilk oyuncak ambalajında çeşitli kıyafetlerin yer almakta ve üzerinde 'Teenage Fashion Model' (Barbie Moda İkonu) yazmaktadır. İçinde ayrıca 22 farklı kıyafetinin bulunduğunu gösteren bir tanıtım kitapçığıyla birlikte satışa sunulan bebek dönemin moda anlayışına uygun olarak at kuyruğu yapılmış kıvrıkcık saçlara ve soluk bir ten rengine sahiptir. Üzerinde siyah-beyaz çizgili bir mayo ve siyah ayakkabılar vardır. Tırnakları ve dudaklarında kırmızı, göz makyajında ise siyah renk kullanılmıştır. Altın rengi küpeleri

ve beyaz bir güneş gözlüğü vardır (Driessen, 2016). Barbie 1959 yılında piyasaya sarışın ve koyu renk saçlı olarak 2 versiyon olarak sunulsa da tüketiciler sarışın Barbie'yi daha çok tercih etmişlerdir.

Şekil 1: 1959'da satışa sunulan ilk Barbie (www.mattel.com)

Varlığını duyurmasından kısa bir süre sonra, Penguin Random House, Barbie'nin hayatı hakkında bir dizi kurgusal hikaye yayınlamıştır. Buna göre annesi Margaret, babası George'dur. Wisconsin'li Barbie'nin ailesine önce kız kardeşi Skipper katılmış, daha sonra ise ikiz kardeşi Todd ve kız kardeşleri Stacey, Kelly ve Krissy yaratılmıştır. Yıllar içinde onlarca arkadaşına sahip olmuş olan Barbie'nin şüphesiz en ünlü arkadaşı ise 1961 yılında tanıştığımız erkek arkadaşı Ken Carson'dır. Barbie, Ken ile tanıştıktan 1 yıl sonra birlikte yaşamaya başlamıştır (www.penguinrandomhouse.com).

İlk Barbie, onu takip eden bebekler gibi modayı yakından takip ediyordu. Siyah beyaz çizgili, ek parça bir mayo ve yüksek topuklu terlikler giymekte, saçını at kuyruğu şeklinde bağlamakta ve beyaz gözlükler takmaktaydı. Kadınsı görünüşünü destekleyecek şekilde tırnakları ve dudakları kırmızı boyalıydı ve hafifçe yana kaymış gözleri ona neredeyse şuh denebilecek bir ifade katıyordu (Korbeck, 2001). Barbie'nin her dönemde modayı takip etmeye devam ettiği görülmektedir. Yüksek bel etekler, şapkalar, uzun eldivenler, inci aksesuarlar kullanmakta ve saçlarının o dönemin saç kesimi modasını yansıtmaktadır. Sadece saçları ve kıyafetleriyle değil makyajıyla da dönemin güncel akımını yakalamaktadır. 1960lara geldiğinde kalın siyah göz kalemi ve kırmızı dudaklarının yerini daha pastel tonlardaki makyajı almıştır. Perukların moda olduğu yıllarda da, 1963te tanıtılan Moda Kraliçesi Barbie (Fashion Queen Barbie) üç peruğa sahipti. Onu satın alan kız çocukları ister bu perukları değiştirerek kullanma isterlerse de bebeği altın rengi çizgili bandanasıyla bırakma şansına sahiptiler. Temelde Barbie'nin kıyafetleri, makyajı ve takılarıyla verdiği mesaj çok açıktı: Bir kadının modayı takip etmesi ve alışveriş yapması en büyük zevkiydi. (Korbeck, 2001)

Bir pazarlama stratejisi olarak, Barbie'nin karakteri geliştirilirken ondan önceki dönemlerdeki bebeklerden farklı olarak sosyal bir çevreye sahip olacak şekilde tasarlanmıştır. Bir kız kardeşi, farklı etnik gruplardan arkadaşları ve Ken isminde bir erkek arkadaşı vardı. Arkadaşlarıyla dışarı çıkarak sosyal aktivitelerde bulunuyor, partilere katılıyor ve alışverişe yapmağa çıkıyordu. Her anlamda idealize edilen Amerikalı genç bir kıza temsil ediyordu (Rogers, 1999). Barbie'nin popülaritesi fiziksel görünüşü, moda ile ilişkili elemanlar ve karakterinin detaylandırılması ile sağlanmaktaydı. Bütün bunlar kadının toplumdaki rolünü yansıtmak üzere düşünülmekteydi. Yöneltilen eleştiriler de daha çok bu yöneydi. Kadınları çok erken yaşlardan

itibaren tüketime yönlendiriyordu. (Rogers, 1999) Kız çocukları Barbie aracılığıyla birşey olmağa değil, kıyafetler, hayal evleri, araçlar, evcil hayvanlar gibi sürekli birşey almağa özendiriliyordu. Hatta erkek arkadaşı Ken bile Barbie'nin sahip olduğu bir tüketim nesnesi olarak görülüyordu (İçke, 2013).

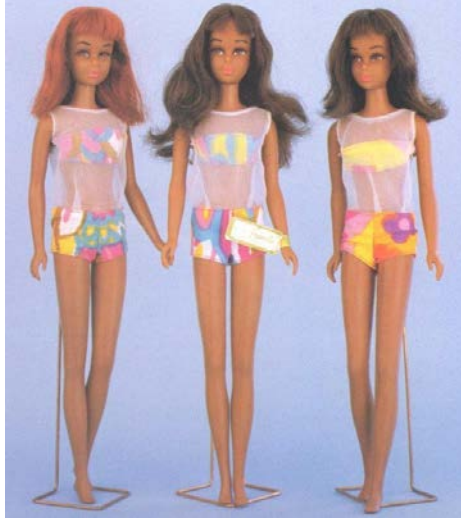
Barbie, yarattığı kusursuz kadın imgesi, idealize edilmiş vücut özellikleri ve yaşam tarzıyla sahneye çıktığı andan itibaren, kız çocuklarında onun gibi olma isteği yaratmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerini olumsuz yönde etkilediğine inanılmasının yanı sıra 1960'lı yıllarda ortaya çıkan II. Feminist Dalga'nın da etkisiyle yükselen kadın özgürlük hareketleri ve ataerkil yapıya karşı verilen mücadelelerle birlikte, 1970'li yıllara kadar Amerikan Ulusal Kadın Organizasyonu tarafından acımasız eleştirilere maruz kalıştır (Taş, 2016).

1974 yılında iflasın eşiğine gelen Mattel, 1975-76 yıllarında çeşitli çalışmalarda bulunmuş olsa da, esas çıkışını 1980'li yıllara gelindiğinde yapmıştır. Kendi içinde bir değişime gitmiş ve cinsiyet ayrımcılığı içeren reklamlarını ve stratejilerini değiştirmiştir. Barbie, My Favourite Career (Kariyer Bebekleri) adı verilen koleksiyon dahilinde veteriner, cerrah, mühendis, öğretmen, rock yıldızı, pilot, diş doktoru, balerin, astronot gibi mesleklere sahip olarak ortaya çıkmış ve toplamda 150 farklı kariyere sahip olmuştur. Yine de bu değişim bebeğin dış görünüşü ve yaşam tarzı değiştirilmediğinden yetersiz kalmıştır. Ancak yalnızca tüketen kadın imajı, kariyer sahibi, başarılı ve üreten kadın imajına doğru evrilmeğe başlamıştır. 'Biz kızlar istediğimiz her şeyi yapabiliriz, değil mi Barbie?' sloganıyla kadının girişimcilik yönüne vurgu yaparak kendine yeni bir strateji oluşturulmuştur (Campbell, 2014).

Şekil 2: Hemşire Barbie(www.barbie.mattel.com)

Yine aynı dönemde, özellikle Amerika'da Martin Luther King'in siyahilere karşı yapılan ayrımcılığın son bulması için verdiği uğraşların sonuç vermesiyle (Chovancová, 2010), ırkçılıkla suçlanmaya başlanan üretim şirketi, bu eleştirilere karşı 1980'li yıllarda siyahi, Japon, Hintli, Yunanlı, İskoç, İspanyol, Meksikalı, Koreli gibi çeşitli etnik grupları temsil eden Barbie bebekler üretmiştir (Zimmerman, 2002).

Şekil 3: Black Francie (Siyahi Francie)(www.barbie.mattel.com)

1990'lı yıllara gelindiğinde Mattel Şirketi, Barbie'nin yüksek satış oranları sayesinde dünyanın en büyük oyuncak markası haline gelmiştir. Bu yılların en dikkat çeken bebeği 'Teen Talk Barbie' olmuştur. Bu ürün yine eleştiri oklarının hedefi olmayı başarmıştır. 'Teen Talk Barbie' 1992 yılında farklı model seçeneğiyle piyasaya sürülmüştür (Mitchell and Reid-Walsh, 2008). Konuşabilme özelliğine sahip olan bu bebeğe programlanmış olan cümlelerden birkaçı dahi, bu eleştirilerin sebebini açıklamaya yetecek niteliktedir; 'Alışverişi çok seviyorum'; tüketen kadın imajını vurgularken 'Matematik çok zor' söylemi ise esas tepkinin sebebi olmuştur. Mattel Şirketi tarafından bebeğe 270 adet cümle kodlanmıştır. Her bebek 270 cümlenin arasından rastgele seçtiği 4 cümleyi söyleyebilmektedir. Daha sonra karşılaştığı tepkilere yenik düşerek, cümle sayısı 269'a düşürülürken, hiç bir ürün piyasadan toplatılmadan, bu cümleyi söyleyen bebeği çoktan satın almış olanlara değişim imkanı sunulmuştur. (The New York Times, 1992)

2000'li yıllara gelindiğinde ise daha önceden de üretilmiş olmalarına rağmen, Barbie daha çok DC Comics, Marvel, Avengers gibi süper güçlere sahip kahramanların bebekleriyle ön plana çıkmıştır (www.barbie.mattel.com). Barbie'nin tarihi boyunca değişmeyen kırılğan imajının yerini yavaş yavaş güçlü kadın imajına bırakmaya çalıştığı gözlemlenebilir veya bu durumun yalnızca avantaja dönüştürülmeye çalışılan bir satış stratejisi olduğu düşünülebilir. Yine 2000'li yıllarda, Barbie'nin 2009'da kutlanacak olan 50. yıldönümü kutlamaları için detaylı bir çalışma başlatılmıştır. Barbie'nin en çok sevilen ve tanınan simaları orjinal hallerine müdahale edilmeden tekrar üretilip satışa sunulmuştur. Bu bebeklerin arasında öncelikle 1959 yılında üretilmiş olan ilk Barbie yer almıştır. (Barbie Media Release, 2009) 2016 yılında ise Mattel yeni bir bebek serisinin haberini vermiştir. Duyurduğu Fashionistas (moda tutkunu) adı verilen bu yeni seri 40 bebek, 11 ten rengi, 7 vücut tipi ve 23 farklı saç stiliyle raflardaki yerini almıştır. (Dreissen, 2016) 'Artık vücudum hakkında konuşmayı bırakabilir miyiz?' sloganıyla sunulmuş ve Barbie bebeklerin o güne kadarki imajını değiştirmek adına büyük bir çıkış yapmıştır (Dockterman, 2016).

Şekil 4: Moda Tutkunu (Fashionistas) Bebekler (www.barbiemedia.com)

3. Barbie Bebek Evlerinin Cinsiyeti ve Mekânsal Özellikleri

Kadın-ev algısı erken yaşlardaki çocuklukla birlikte kız çocukların kendilerini evi çekip çeviren, pişiren, temizleyen evdeki kadın karakterlerle özdeşleştirilmesiyle başlamaktadır (Weisman, 1994). Ev algısı ilkel zamandan bugüne herhangi bir fiziksel mekândan çok daha fazlasını barındırmaktadır. Günlük yaşam pratiklerini barındıran evin oyuncak olarak yeniden üretilmesiyle toplumdaki günlük yaşamdaki alanların tanımlandığı, dolayısıyla mekânın cinsiyetle temsil edildiği alanlar kız çocuklarının dünyasını şekillendirmektedir. Bu açıdan herhangi bir oyuncuğa göre oyuncak evin işlevsel değerinden çok simgesel değeri ön plana çıkmaktadır (Korkmaz, 2000).

Barbie bebek evleri arasında en çok ilgi çekenlerden yedi tanesi çalışma kapsamında ele alınmış ve ürün katalogları ve oyuncak evlerin iç mekânında yaratılan mekân elemanları üzerinden toplumsal rollerin gelişimindeki etkisi irdelenmiştir. Bunun için önce Barbie evlerinin genel gelişim süreci anlatılmış daha sonra bu evler arasında daha belirgin farkları oluşturan ve 1960tan bu yana her on yıldan en az bir tane olacak şekilde seçilen yedi Barbie evinin mekânsal özellikleri bir tablo aracılığıyla aktarılmıştır.

'Evcilik' oyunun kız çocukları için en popüler oyun türü olmasının yanısıra, Barbie'nin 'kusursuz' olmasıyla özendirici bir yanı da vardır; Barbie en güzel kıyafetlere, en yakışıklı erkek arkadaşı Ken'e, ve en lüks mobilyalarla döşenmiş muhteşem evlere sahiptir. İlk Barbie bebeğin 1959'da tüketiciye sunulmasının ardından ilk Barbie bebek evi de 1962 yılında piyasaya sürülmüştür. Barbie'nin erkek arkadaşı Ken'in de 1961 yılında yaratılmasıyla, birlikte yaşamaya başlayan çift için bir eve ihtiyaç duyulmuş, evlere çeşitli aksesuarlar da eklenmeye başlanmıştır (Pearson ve Mullins, 1999).

Tablo 1: Seçilen yedi Barbie evinin mekânsal özellikleri

 <p>(www.barbie.mattel.com)</p>	<p>Barbie'nin İlk Hayal Evi (First Dream House), 1961</p> <ul style="list-style-type: none">• Katlanıp taşınabilir özelliğe sahip olan bu karton evin tüm mobilyaları da yine kartondan yapılmıştır.• Tek katlıdır.• Yatma ve yaşama fonksiyonları tek mekânda sunulmuştur.• Elbise dolabı, makyaj masası ve sandalyesi, iki kişilik kanepeler, sehpa ve üzerinde Ken'in fotoğrafının olduğu iki adet çerçeve, yan sehpa, bir koltuk ve henüz Barbie'nin dizleri bükülemediğinden önünde bir puf, televizyon ünitesi ve müzik seti, üzerinde kitaplar olan bir raf ve bir yatak barındırır. Mobilyalar İskandinav tarzda tasarlanmıştır• Sarı, pembe, mavi renkler kullanılmıştır.
 <p>(www.pinterest.com.au)</p>	<p>Barbie'nin Yeni Hayal Evi (New Dream House), 1963</p> <ul style="list-style-type: none">• Katlanıp taşınabilir özelliğe sahip olan bu karton evin tüm mobilyaları da yine kartondan yapılmıştır.• Tek katlıdır.• Oturma odası, yemek bölümü, yatak odası. Salonda şömine ve barbekü yapılabilen bir teras bulunmaktadır.• Mutfak masası ve sandalyeleri, kanepeler, iki koltuk, sehpa, aydınlatma elemanı, televizyon ve televizyon sehpası. İlk evin mobilyalarıyla kıyaslandığında bunlar daha geleneksel çizgiler taşımaktadır• Pembe ağırlıklı (sadece kanepeler ve yemek masası sarı, televizyon mavi ve aydınlatma elemanları beyazdır).

(www.barbiemedia.com)

Barbie'nin Kent Evi (Townhouse), 1973-1987

- Taşıyıcıları ve kat döşemeleri ve mobilyalar plastikten, duvarlar kartondan yapılmıştır.
- Üç katlıdır. Sadece arka duvarları vardır.
- Katlar arası geçiş sarı renkli ve kapısında kalp şeklinde açıklığı olan, çalışan bir asansör ile sağlanmaktadır
- Zemin katta mutfak ve havuzlu bahçe, birinci katta yaşama mekânı, ikinci katta yatak odası bulunmaktadır.
- Arka duvara çizilen grafiklerle odaların işlevleri ayırt edilmektedir. Hareketli mobilya olarak koltuk, kanepeler, yatak, havuz başı sandalyeleri bulunmaktadır.
- Öncekilere göre daha parlak tonda, pembe, sarı, turuncu ve yeşil renkler kullanılmıştır.
- Reklam filminde Barbie ile Ken'in verecekleri yemek daveti için Ken'in yemek yapıyor oluşu dikkat çekici ve önemli bir ayrıntıdır. (www.youtube.com)

Home for the Holidays.

The Barbie® Glamour Home will be the gift that brings your little girl hours of fun 365 days a year. One look at this glamorous dollhouse and she'll know why Barbie calls it home.

Beautifully made and furnished, this two-story house is a fantasy come true.

There are many special features, like a secret wall that changes the lovely bedroom into a stylish bath. A wonderful canopied swing. Even a rooftop garden patio.

So Barbie can sit by the fire and read her favorite mystery. Make a barbecue. Or make a grand entrance down the elegant spiral staircase as she greets guests for an "open house."

There's no end to what we girls can do. So it's no wonder Barbie loves her home for the holidays, every day of the year.

Save \$5.00 by mail on the Barbie Glamour Home.

1. Enclose your address, telephone number, name, age, sex, and the amount you wish to pay (minimum \$10.00) on the enclosed form and return it to the address below. Payment must be accompanied by \$10.00. There is no responsibility for late, lost or misdirected mail. Cash only in U.S.A. Not where prohibited, taxed or otherwise restricted.

2. We'll mail you the Barbie Glamour Home within 10 business days of receiving your order.

Name: _____
 Address: _____
 City: _____ State: _____ Zip: _____
 Large and vibrant per household or representative. Allow 8-10 weeks for receipt. Check, credit cards and money orders only. Payment must be accompanied by \$10.00. There is no responsibility for late, lost or misdirected mail. Cash only in U.S.A. Not where prohibited, taxed or otherwise restricted.

We girls can do anything.
 Right, Barbie!

© Mattel, Inc. 1985. All Rights Reserved.

(www.mattel.com)

Barbie'nin Gösterişli Yuvası (Glamour Home), 1985

- Taşıyıcıları ve kat döşemeleri ve mobilyalar plastikten, duvarlar kartondan yapılmıştır.
- İki katlıdır. Arka ve yan duvarları, aynı zamanda teras balkonu vardır.
- Katlar arası geçiş beyaz renkli spiral bir merdiven ile sağlanmaktadır
- Zemin katta giriş, oturma ve yemek odası, birinci katta yatak odası bulunmaktadır.
- Arka duvara çizilen grafiklerle odaların işlevleri ayrıtılmaktadır. Hareketli mobilya olarak yemek masa ve sandalyeleri, kanepa, yatak bulunmaktadır. Oturma ve yemek odasının duvarında şömine vardır.
- Taşıyıcıların ve döşemelerin pembe oluşuyla pembe renk ağırlık kazanmaktadır. Mobilyalar pembe, beyaz, mavi, duvarlar pembe, beyaz, mor, mavi renklerdedir.
- Teras balkonuna saksılı çiçeklerin yerleştirilmiş olması evin daha 'kız işi' olarak tanımlanmasına sebebiyet vermektedir (www.inthe80s.com).
- Reklamı yapılırken bu evin yılın 365 gününü eğlendirerek geçirebileceği bizzat Mattel tarafından garanti edilmiştir. (www.pinterest.com)

(www.pinterest.com)

Barbie'nin Büyülü Malikanesi (Magical Mansion), 1990

- Kat döşemeleri, duvarları, çatısı ve mobilyalar plastikten yapılmıştır.
- İki katlıdır. Arka ve yan duvarları, çatısı ve çatı balkonu vardır.
- İçerdiği mekânlar: Zemin katta oturma odası ve yemek odası, birinci katta yatak odası ve banyo, çatıda güneşlenme balkonu bulunmaktadır.
- Arka duvara çizilen grafiklerle odaların işlevleri ayırt edilmektedir.

Salonun duvarında şömine, banyoda jakuzi ve lavabo bulunmaktadır.

Öncekilerden farklı olarak kapı ve pencereler açılıp kapanabilmektedir.

Hareketli mobilya olarak kanepeler, koltuklar, yemek masa ve sandalyeleri, yatak, boy aynası, makyaj masası vardır. Yatak odasında yerde bir kilimi, ışıkları yanan bir makyaj masası, komodini; üzerinde çalan bir telefonu ve yanan bir gece lambası, yatağında yorgani, karyola etekliği, iki yastığı, banyosunda üç havlusu, banyo fırçası, diş fırçası, aynası, şampuanı ve losyonudur.

Genel olarak mobilyalar ve duvar resimleri önceki evlere göre çok daha fazla detaylandırılmıştır.

- Tüm duvarlar, mobilyalar ve çatı pembe renktedir. Sadece çatıdaki balkon korkulukları, yatak örtüsü, banyo fayansları ve pembe çiçekli duvar kâğıdının zemini beyazdır.
- 'Küçük kızlarınızın tüm hayallerini sığabilecek kadar büyük' sloganıyla piyasaya sürülmüştür.
- Barbie bebek evleri arasında ilk elektronik özellikler barındıran evdir.

(www.barbiedollsdreamhouse.com)

(www.amazon.co.uk)

Barbie'nin 3 Katlı Hayal Evi (3 Storey Dream House), 2009-2013

- Kat döşemeleri, duvarları, çatısı ve mobilyalar plastikten yapılmıştır.
- Üç katlıdır. Arka duvarları, çatısı ve çatı terası vardır.
- Katlar arası geçiş ışıkları yanabilen pembe bir asansör ile sağlanmaktadır
- Zemin katta mutfak ve yemek odası, birinci katta oturma odası ve banyo, ikinci katta yatak odası ve jakuzili çatıda terası bulunmaktadır.
- Arka duvara çizilen grafiklerle odaların işlevleri ayırt edilmektedir.

Oturma odasının duvarında şömine ve düz ekranlı televizyon, banyoda duş, klozet ve lavabo bulunmaktadır. Her iki odada da pembe kilimler bulunmaktadır.

Yatak odasında, pembe tüllerle dekore edilmiş yatak örtüsü olan pembe bir yatağı, yemek odasında bir masa ve iki sandalyesi, mutfağında ses efektli bir mikseri ve ışıkları yanan bir ocağı vardır. (www.service.mattel.com)

Mobilyalar ve duvar resimleri oldukça detaylıdır.

- Duvarlar, ara döşemeler, çatı ve mobilyalar ağırlıklı olarak pembe renktedir. Sadece yemek masası, kanepe ve mutfak dolapları mor, evin taşıyıcıları, lavabo ve klozet beyaz, birinci katın zemini ve duvarları mavi renktedir.
- Kapı ziline, şöminesine, banyosuna ve tuvaletine ses efektleri eklenmiştir. Özellikle banyoya girdiğinde tabanına yerleştirilmiş düğmeye basıldığı zaman, Barbie yıkanırken şarkı mırıldanıyormuş gibi sesler duyulmaktadır. Broşüründe toplam 55+ aksesuar parçası olduğu belirtilmektedir

(www.service.mattel.com).

- Işıklı asansörünün arkasında kalan beyaz kapı tam bir Viktorya dönemi mimarisi örneğidir (Thornburg, 2009).

(www.barbie.mattel.com)

Merhaba Hayal Ev (Hello Dreamhouse), 2016

- Kat döşemeleri, duvarları, çatısı ve mobilyalar plastikten yapılmıştır.
- İki katlıdır. Arka ve yan duvarları ve çatısı vardır.
- Katlar arası geçiş merdivenin yanı sıra çalıştığı sırada müzik çalan mavi asansör ile sağlanmaktadır.
- Zemin katta giriş, mutfak, yemek ve oturma odası, oturma odasının önünde bir bahçe ve oturma grubu birinci katta yatak odası, çalışma odası ve banyo bulunmaktadır.

Oturma odasında düz ekranlı televizyon, banyoda duş, klozet ve lavabo bulunmaktadır.

Diğerler evlerden farklı olarak bu evde bir çalışma mekânı ve yine pembe renkli bir diz üstü bilgisayar vardır.

- Evde hala pembe renk ağırlıkta olsa da mavi renk kullanımı belirgin şekilde artmıştır.
- Evin en önemli özelliği çeşitli teknolojik özellikler barındırıyor olmasıdır; kablosuz internet aracılığı ile sesli komutlara karşılık vermektedir (Citylab, 2016).

Sesli komut yoluyla talep edilen her bir istek için farklı cevaplar verilebilmekte ve evin ışıkları kontrol edilebilmektedir. Örneğin, 'parti vermek istiyorum' komutuna 'Parti! Hemen geliyor!' şeklinde bir cevap verip, evin giriş kısmındaki avizenin renkli ışık oyunları yapmasıyla ve merdivenlerinin kaydırağa dönüşmesiyle karşılık vermektedir (www.youtube.com).

Ev barındırdığı teknolojik özelliklerinden dolayı Barbie'nin akıllı evi olarak da bilinmektedir. Bu ürüne sahip olanların telefonlarına veya tabletlerine Hello Dreamhouse Companion isimli uygulamayı indirilmesi gerekmektedir. Bu sayede elektrik bağlantısı sağlandığında ve kablosuz bağlantı gerçekleştirildiğinde, açma-kapama düğmesiyle tüm teknolojik özellikleri aktif hale getirilmektedir. Pembe çatısında kablosuz bağlantı göstergesi, konuşma düğmesi, mikrofonu ve sıfırlama tuşu bulunmaktadır. Tüm ses komutlarından önce 'Hello Dreamhouse' denilmelidir. 'Hello Dreamhouse' dedikten sonra talimatlar kabul edilmektedir; 'mesajlarımı oku', 'şömineyi yak', 'kapıyı aç', 'fırını çalıştır', 'yatak odasının ışıklarını maviye dönüştür'. İnternete bağlanmadan oynamak isteyenler için de, evin içerisinde ışıkları ve ses efektlerini kontrol edebilmek için on üç adet düğme yerleştirilmiştir (Mattel, 2016).

	<ul style="list-style-type: none">• Bu evde Barbie'nin birlikte eğlendiği arkadaşları ve mavi kıyafetler giyen ve mavi asansöre yerleştirilmiş Ken'in de bulunması dikkat çekmektedir.
--	--

4. Barbie Bebek Evlerinin Toplumsal Roller Açısından Değerlendirilmesi

Barbie bebek evleri analizinde kız çocukların oynaması için üretilen Barbie bebek evlerinin tümünde evin sadece iç mekanının sunulması dikkat çekicidir. Evlerin dışına dair, hem dış duvar hem de çevre olarak, bir bilgi bulunmamaktadır. Örneğin lego oyuncaklarla veya ahşap bloklarla bir ev sıfırdan yapılabiliyorken, Barbie bebek evlerinde en çok odalardaki mobilyaların ve mutfak eşyalarının yerleri değiştirilebilmektedir. Bu da oyuncuğun toplumda evi inşa eden erkek ve evin içini dekore eden kadın rollerine doğrudan gönderme yaptığı özelliklerinden biridir.

Serüveni 1961 yılında başlayan Barbie evlerinin süreç içerisinde büyük bir değişim geçirdiği görülmektedir. Karton malzemeden yapılan sade, geometrik çizgilere sahip bu evlerin günümüzde plastik bir teknoloji harikası haline gelmiş olması, toplumsal ve teknolojik değişimlere paralel olarak gelişim göstermiş olduğunun bir kanıtıdır. Barbie evleri de tüketim kültürünün, uygun görülen yaşam biçimlerini ayırım gözetmeden herkese uygulamak istemesi idealinin bir parçası olmuştur. 1980'lerden sonra ise teknolojinin ilerlemesi, internet kullanımının yaygınlık kazanması, reklamların ve medya kanallarının artması tüketici profilini değiştirmiş ve iç mekanlarda farklı izlerin görülmesine sebep olmuştur (Aras, 2014). Bu nedenle özellikle 1980'li yıllarda kendini göstermeye başlayan küreselleşmenin de etkisiyle, Barbie bebek evlerinde yalnızca 'kız rengi' olarak pembe ve tonları tercih edilmiş, bu sayede uluslararası pazarda tüm kız çocuklarına hitap edebilmek garantilenmiştir (Kartal, 2007). 1990'lı yıllara gelindiğinde mimaride işlevsellik az malzeme ve az ranke sağlanmış, düz hatlar, sadelik ve basit yaşam tarzı gelişmiştir. Bu dönem minimalizm akımının devamı gibidir. Tüm bu özellikler 1990 yılında piyasaya sürülmüş olan Magical Mansion evinin özelliklerine bire bir uygun düşmektedir (Bedük, 2003). 2000'li yıllarda ve özellikle son yıllara gelindiğinde, tasarımcılara sahip olunan teknolojik imkanlarla iç mekanda istediği etkiyi yaratma özgürlüğü sağlanmıştır. Gittikçe önem kazanan güncelliğin Barbie bebek evlerinin tasarımlarını da etkilediği özellikle 2016 yılında üretilmiş olan 'Hello Dream House' isimli akıllı evde görülmektedir (Onay, 2014).

Seçilen yedi Barbie bebek evine kat sayısı, mekansal bölünme, mobilya kullanımı, renk kullanımı ve ayırt edici özelliklerine bakıldığında şu değerlendirme yapılabilir:

- **Kat ve oda sayısı:** Barbie'nin İlk Hayal Evi (First Dream House), 1961 ve Barbie'nin Yeni Hayal Evi (New Dream House), 1963 tek katlı, Barbie'nin Gösterişli Yuvası (Glamour Home), 1985, Barbie'nin Büyülü Malikânesi (Magical Mansion), 1990 ve Merhaba Hayal Ev (Hello Dreamhouse), 2016 iki katlı ve Barbie'nin Kent Evi (Townhouse), 1973-1987 ve Barbie'nin 3 Katlı Hayal Evi (3 Storey Dream House), 2009-2013 üç katlıdır.

Evlerin zaman içinde kat ve oda sayısı olarak arttığı görülmektedir. Oda sayısının artmasıyla ilk evde aynı mekânda bulunan yaşama ve yatma fonksiyonları zenginleşerek ve farklılaşan mekânlarda yapılmaktadır. Büyüklükle ilgili olan bir başka unsur da evlerin isimleridir. Önceleri sadece 'ev' olarak adlandırılan bu oyuncak evler daha sonar kentteki tripleks bir mini apartmana veya malikaneye dönüşmüştür. Bu da Barbie aracılığıyla lüks yaşama duyulan özlemi vurgulamakta, bu evler kız çocuklarının hayallerini süslemektedir.

- **Kullanılan renk:** Barbie'nin İlk Hayal Evi (First Dream House), 1961 pembe, sarı ve mavi renkler neredeyse eşit ağırlıklıdır. Barbie'nin Yeni Hayal Evi (New Dream House), 1963 tamamıyla pembe tonlardadır. Barbie'nin Kent Evi (Townhouse), 1973te pembe, turuncu, sarı ve yeşil renkler parlak tonda kullanılmıştır. Barbie'nin Gösterişli Yuvası (Glamour Home), 1985, Barbie'nin Büyülü Malikânesi (Magical Mansion), 1990 ve Barbie'nin 3 Katlı Hayal Evi (3 Storey Dream House), 2009-2013 pembe ton ağırlıktadır.

Merhaba Hayal Ev (Hello Dreamhouse), 2016'de ise pembe ve mavi renkler neredeyse eşit olarak kullanılmıştır.

Renklerde pembeden uzaklaşıldığında mekânı tanımlayan duvar çizimi mobilya ve aksesuarlardaki detaylar artırılarak (pembe çiçekler, tüller) kız çocuğu oyuncuğu olduğu etkisi artırılmıştır. Ken karakterinin kullanıldığı son evde ise Ken'in kıyafetlerinin ve içinde bulunduğu asansörün sadece mavi renkli oluşu dikkat çekicidir. Ken'in de yaşadığı anlaşılan Merhaba Hayal Ev (Hello Dreamhouse), 2016'da mavi ve pembe renkler neredeyse eşit ağırlıkta kullanılmış ancak mutfağın ve yatak odasının hem zeminde hem de mobilyalarda pembe renk kullanılmıştır.

- **Mekânlar, içerdiği fonksiyonlar ve kullanılan mobilyalar:** Barbie'nin İlk Hayal Evi (First Dream House), 1961'de yatma ve oturma fonksiyonlarının tek mekânda gerçekleştirilmektedir. İlk iki evden sonra kat ve oda sayısının arttığı ve mekânların özelleştiği görülmektedir. Barbie'nin Kent Evi (Townhouse), 1973'te mutfak ve havuzlu bahçe, oturma odası yatak odası bulunmaktadır. Barbie'nin Gösterişli Yuvası (Glamour Home), 1985'te giriş, oturma ve yemek odası (bütünleşik olarak) ve yatak odası bulunmaktadır. Barbie'nin Büyülü Malikânesi (Magical Mansion), 1990'da oturma odası ve yemek odası, yatak odası ve banyo, çatıda güneşlenme balkonu vardır. Barbie'nin 3 Katlı Hayal Evi (3 Storey Dream House), 2009, mutfak ve yemek odası, oturma odası ve banyo, katta yatak odası ve jakuzili çatı terası barındırmaktadır. Merhaba Hayal Ev (Hello Dreamhouse), 2016'da ise giriş, mutfak, yemek ve oturma odası, oturma odasının önünde bir bahçe, yatak odası, çalışma odası ve banyo bulunmaktadır.

Kat sayısı artsa, ev büyüse ve fonksiyonlar farklılaşsa da Barbie bebek evleri temelde yatma, oturma (TV seyretme), yemek hazırlama (mutfak) ve yemek yeme fonksiyonlarını barındırmaktadır. Daha yakın zamanki oyuncaklara banyo, hatta keyif unsurunu artıran havuz, vet teras jakuzisinin eklendiği de görülmektedir. Barbie'nin dışla kurduğu ilişkinin mutfağın önündeki havuz, çatı terasındaki jakuzi ve çatı balkonundaki güneşlenme imkanı ile sağlandığı anlaşılmaktadır. Fonksiyonlar aynı olmakla birlikte daha büyük oyuncaklar üretilmesinin bir sebebi mekanların ve mobilyaların detaylandırılmasıdır. Örneğin mutfak ilk oyuncaklarda sadece bir duvar resmi iken, son yıllardaki üretimlerde çalışan mikseri, kapağı açılan buzdolabını, yemek pişirme kaplarını, ocağını ve eviyesini barındırmaktadır. Dikkat çeken bir eleman da oturma odasının duvarındaki şöminedir. Şömine ilk evden itibaren Barbie bebek evlerindeki varlığını sürdürmüştür. Üzerinde kitapların durduğu kitap raflarının hemen her evde eşlik etmesi, şöminenin hem sosyal statü hem de entellektüelliği sembolize etmesinde etken olmaktadır. Kitaplar aynı zamanda Barbie'nin sadece lüks ve keyif peşinde olmadığını aynı zamanda eğitime önem verdiğini anlatmak istemektedir. Ne var ki 2016'daki eve kadar Barbie'nin çalışabileceği veya kendine zaman ayırabileceği ayrılmış bir mekan görülmemektedir. Sadece Ken'in de rol aldığı bu son evde ayrı bir çalışma masası ve üzerinde açık duran pembe bir dizüstü bilgisayar bulunmaktadır.

Barbie bebek evlerinin kız çocuklarına belirli bir yaşam biçimi sunduğu anlaşılmaktadır. Çeşitli modelleri olsa da hepsinin yaratılış amacındaki zihniyet yaşadığı tüm gelişmelere rağmen aynı kalmıştır. Barbie bebek evleri piyasaya çıktıkları günden itibaren yalnızca keyifli zaman geçirebilmek için yaratılmış bir mekan olarak kalmıştır. Dikkatle incelendiğinde Barbie bebek evlerinin hiç birinde, Barbie'nin herhangi bir uğraşı, hobisi veya mesleği için ayrılmış bir mekan ve hatta ipucu olabilecek herhangi bir eşya dahi bulunmadığı görülmektedir. Barbie'ye benzemek isteyen milyonlarca kız çocuğu varken, Barbie'nin ev içinde bu kadar işlevsiz oluşu çocuklara bir işe yaramamanın, üretmemenin sorun olmadığı mesajını vermektedir. Bu durumun aksine, tüm evlerde mutfak, salon, yatak odası ve banyo vardır. Yani, Barbie hayatını bu odalar arasında geçirmek zorundadır. Barbie bu evlerde yalnızca yemek yapabilir, televizyon izleyebilir, uyuyabilir, yıkanabilir ve arkadaşlarıyla parti verebilir konumdadır. Birçok kız çocuğu hayal gücünü geliştirebilme fırsatı bulabileceği bir oyunda bu şekilde sınırlandırılmış olmakla yapabileceklerinin, başarabileceklerinin, yeteneklerinin ve gerçek ilgi alanlarının farkına varmadan büyümektedir. Bu noktada ürün, reklamlarında kız çocuklarına sunmuş olduğu özgürlük vaadiyle tamamen çelişmektedir. Sunduğu sınırlandırılmış

özgürlüklerle kız çocuklarının, dolayısı ile bu oyuncaklarla oynayarak büyüyen kadınların zihinlerine de bir sınır çekmektedir. Sessizce 'kadınlık' rollerini icra ettikleri Barbie bebek evlerinde yemek yapmak gibi kadınlara dayatılan gündelik hayatın getirilerini görev edinmekte ve gelecekteki rollerine hazırlanmaktadır (Aytekin, 2015).

Bu durumda kadının toplum içerisindeki algılanış biçiminin biyolojik sebeplerden değil sosyal sebeplerden kaynaklı olduğu söylenebilir. Kadınların toplum içinde ikincil konuma düşürülmesinin temelinde, kadınların doğası değil, toplumun önceden onlar için biçmiş olduğu roller vardır (Geçit, 2013). Bu rollere uygun olarak ekonomik amaçlarla üretilen oyuncaklar da bu konumu pekiştirmektedir. Kadın, birçok alanda ikincil konumda, çalışıyor olsa dahi bir aile düzeni içinde yemek pişirmek zorunda olan ve benzer dayatmalar yüzünden hala erkek egemen topluma karşı savaş vermektedir (Elçi, 2011).

Sonuç

Hemen hemen her kız çocuğunun hayalini süsleyen Barbie bebek evlerinin sakınılması gereken bir oyuncak türü olarak yorumlanabilir. Mevcut Barbie evleri, oyun aracılığıyla kız çocukların zihinlerine, gelecekte kendilerinden beklenen toplumsal rolü işlemektedir. Kız çocuklarına sunduğu işlevsel imkanlar dolayısı ile önceden nasıl yaşayacağı belirlenmiş olan hayat tarzını benimseyip sorgulamadan kabul etmesine sebep olmaktadır.

Barbie bebek evleri sadece iç mekanı barındıracak şekilde tasarlandıkları için oyuncaklardaki mekan-cinsiyet-toplumsal roller ilişkisini okumak için elverişli bir alan sunmaktadır. Yapılan çalışmada oyuncaklarda üretilen mekanın ona yüklenen işlev, orada gerçekleştirilen fonksiyonlar, seçilen renkler ve biçimler ve tariflenen kullanıcıyla cinsiyet kazandığı söylenebilir. Böylece oyuncakların toplumda var olan, kabul gören değerleri yeniden üretme, rol modeller tarifleme, onların yaşamlarını belirleme gücüne sahip olduğu anlaşılmaktadır. Barbie bebek evleri de sadece kız çocuklarının vakit geçireceği bir oyuncak olarak değil ürüne yüklenen anlamlarıyla tüketiciye sunulmaktadır. Bu mesaj iletiminin çocukların gözünü açtığı, çevreyle ilk ilişkiyi kurduğu odası ve ilk rol modelleriyle tanıştığı evi üzerinden yapılması bebek evi oyuncaklarına ayrıcalıklı bir alan açmaktadır.

Kız çocuklarının Barbie bebeklere ve evlerine karşı geliştirdikleri özenme duygusu, bilinçli bir şekilde kontrol altına alınmalıdır. Bunun için evin, mobilyaların ve aksesuarların renkleri değiştirilebilir veya birden fazla renk seçeneği ile sunulabilir; odalar, işlevinin ne olduğunu belirtmeyecek, hatta tamamen boş olacak şekilde tasarlanabilir, kullanım amacı çocuğun kendi tercihine ve hayal dünyasına bırakılabilir. Bu şekilde sağlanacak olan mekansal özgürlük çocuğa seçim yapabilme ve karar verebilme hakkı olduğunun mesajını verecek, kendine güvenen kadınların yetişmesine katkı sağlayacaktır.

Oyuncaklar gelecekte kullanacakları objeleri deneyimleme şansı vermektedir. Aynı zamanda bu oyuncaklar kız çocukların evle ilgili konularla ilgileneceği mesajı vermektedir. Ya mutfakta vakit geçirecekler ya da erkekler için kendilerini güzelleştirmek için tuvalet masasını kullanacaklar veya erkekler dışarıda daha mekanik işlerle uğraşırken onlar arkadaşlarıyla salonda vakit geçireceklerdir. Barbie dış görünüşüyle evcimen bir kadın olarak görünmemesine ve evin içindeyken bile modayı takip edecek şekilde giyinmesine rağmen Barbie evlerinin geleneksel ev düzenine göre tasarlandığı görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Barbie bebeğin ayrı, Barbie bebek evlerinin ayrı mesajlar ilettiği görülmektedir. Bu da bizleri görüntüsüyle bir prensesi andıran Barbie'nin perde kapanınca bir külkedisine dönerek bütün işlerle baş başa mı kaldığı sorusuyla baş başa bırakmaktadır.

Kaynaklar / References

- Aras, L. (2014). Bir Mimarlık Bilinmeyi: Postmodern Gündelik Yaşamda 'Konut' Tükendi mi?, *Megaron Dergisi*, 9(2), 103-112.
- Aytekin, S. (2015). *Çocuk, Oyun Ve Oyuncakları Bağlamında Toplumsal Cinsiyet İnşası*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Bedük, D. (2003). *Bilgi/İletişim Çağında İç Mekan Estetiği*, İstanbul Gedik Üniversitesi Doktora Tezi. İstanbul: Gedik Üniversitesi.
- Chovancová, M. (2010). *Martin Luther King, Jr.'s Struggle Against Racism*, Bachelor Thesis.
- Dockterman, E. (2016). The New York Times Cover.
- Dreissen, R. (2016). *The Evolution of an Icon; A Comparison of the Values and Stereotypes Reflected in The Original 1958 Barbie Doll and The Curvy 2016 Barbie Doll*, American Studies Bachelor Thesis.
- Elçi, E. (2011). Türkiye'de 'Kadın Olmak' Söylemi: Kadınlarla Yapılmış Bir Söylem Çalışması, *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, Sayı 31, Beykent Üniversitesi.
- Geçit, B. (2013). John Stuart Mill'de Kadının Toplumsal Konumu, *Beytulhikme an International Journal of Philosophy*, Vol 3.
- Güder S. Y. & Alabay E. (2016). 3-6 Yaş Arasındaki Çocukların Oyuncak Tercihlerinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi, *Kırşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2).
- Güney, N. (2005). Türkiye'de Çocuk Kültürü- Bir Bibliyografi Denemesi, *Kekibeç Dergisi*, Sayı 19.
- Hester, L. J. (2016). Barbie Gets a Smart House, Citylab, The Atlantic.
- İçke, S. (2013). *Representation of Gender in contemporary Toy Design: An Analysis of Barbie Doll*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kartal, Z. (2007). Kavramsal ve Tarihsel Yönleri ile Küreselleşme, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Klickovich, K., K., S. (2014). *Gender Neutrality in Ads, From A Marketing Communication Perspective*, Bachelor Thesis, Aarhus University Business and Social Science, Denmark: Aarhus University.
- Korbeck, S. (2011). Best of Barbie: Four Decades of America's Favorite Doll. Krause Publication.
- Korkmaz, S. A. & Allmer A. (2000). Mekanın DNA'sı: Toplumsal Cinsiyetin Mekansal Kalıplarının Sorgulanması. *Kadın*, 14(1), 107-133.
- Martin, C. L. & Fabes R. A. (2001). The Stability and Consequences of Young Children's Same-Sex Peer Interactions. *Developmental Psychology*, 37, 431-446.
- Mattel (2016). Welcome Home, I Am Hello Dreamhouse, El kılavuzu.
- Moradi, F. & Naseri G. H. (2017). A Study on the Creation of Architectural Spaces for Children Using Rumi's Storytelling Method. *Journal of History, Culture and Research*, 6(3), 1077-1088.
- My Favourite Barbie Doll Collection (2009). Barbie Media Release for Immediate Release.

- Onay, S. N. (2014). Endüstrileşme İç Mekan, *Mimarlık Dergisi*, 376.
- Panarese, P. (2015). Selling Gender. The Representation of Boys and Girls in Italian Toy Commercials. *Italian Journal of Sociology of Education*.
- Pearson, M. & Mullins, R. P. (1999). Domesticating Barbie; An Archaeology of Barbie Material Culture and Domestic Ideology, *International Journal of Historical Archaeology*, Vol.3.
- Piche, B. (2009). The Intentions Behind the Creation of Barbie, *Illinois Wesleyan University, Constructing The Past*, Vol. 10 Article 4.
- Powell, G., N. & Greenhause, J. H. (2010). Sex, Gender and The Work-To-Family Interface; Exploring Negative and Positive Interdependencies, *Academy of Management Journal*, Vol. 53.
- Reid-Walsh, J. & Mitchell, C. (2008). Girl Culture; An Encyclopedia [2 Volumes]: An Encyclopedia, Greenwood Press, London.
- Reid-Walsh, J. & Mitchell, C. (2000). 'Just A Doll?': 'Liberating Accounts Of Barbie-Play. *Review of Education/Pedagogy/Cultural Studies*.
- Rogers, M. F. (1999). Barbie Culture, Sage Publications Ltd.
- Taş, G. (2016). Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri, *The Academic Elegance*.
- Terzioğlu, F. & Taşkın, L. (2008). Kadının Toplumsal Cinsiyet Rolünün Liderlik Davranışlarına ve Hemşirelik Mesleğine Yansımaları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*.
- Thornburg, B. (2009) *Barbie's Over the Top (And Very Pink) Town House: Now and Then (1974)*, Los Angeles Times.
- Uncu, G. (2010). Popüler Kültür İkonu Olarak 'Barbie Bebek'; Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Yaratılan Yeni Kadın İmgesi, www.academia.edu (07.05.2018 tarihinde erişildi).
- Vega, R. (2018). *Barbie History; The Development of the Barbie Dream House*, <https://hobbylark.com> (05.05.2018 tarihinde erişildi).
- Weisman L. (1994). Discrimination by Design: A Feminist Critique of the Man-Made Environment. Chicago: University of Illinois Press.
- Zimmerman, A. (2010). Barbie Gets Her Geek On, *The Wall Street Journal*, s. 33.

İnternet Kaynakları / Web Sources

1961-2018 Barbie, Family and Friends Structures,
<https://barbielisholland.wordpress.com/2012/02/25/1961-2018-57-years-barbie-and-family-houses>

Barbie Pink World 3 Story Dream Townhouse Commercial,
<https://www.youtube.com/watch?v=rMZkN9ef70c>

Barbie Dolls of the Week: Sears Fashion Mansion from the 1980,s
<https://www.youtube.com/watch?v=cAAdXov7UaM>

Barbie Dream House 2009, Introduction Sheet
https://service.mattel.com/instruction_sheets/X7949_0522_10C.pdf

Barbie Dream House 2013, <https://service.mattel.com/us/productDetail.aspx?prodno=X7949&siteid=27>

Barbie Hello Dream House, <https://barbie.mattel.com/shop/enus/ba/dollhouses/barbie-hello-dreamhouse-DPX21>

Barbie Pink 3-Story Dream Townhouse, <https://www.amazon.com/Barbie-Pink-3-Story-Dream-Townhouse/dp/B001XOZPEI>

Barbie Town House 1979, <https://www.youtube.com/watch?v=Zdze5iNeyRU>

https://barbielisholland.files.wordpress.com/2012/02/kgrhqzhjbofierhuvihbsdpgh3w60_57.jpg

<https://www.penguinrandomhouse.com/books/220561/the-world-of-barbie-barbie-by-golden-books-illustrated-by-golden-books/9780307980908/>

Malibu Barbie Doll, <https://barbie.mattel.com/shop/en-us/ba/bill-greening/malibu-barbie-doll-n4977>

NEW! 2016 Barbie Barbie Hello Dream House, Toy Fair, NY,
<https://www.youtube.com/watch?v=YgBLDVW4aH0>

Sun Set Malibu Barbie 1971, https://www.amazon.com/Barbie-Favorite-Time-Capsule-Malibu/dp/B001H9NXHU/ref=sr_1_2?ie=UTF8&qid=1528670295&sr=8-2&keywords=malibu+barbie

Sun Set Malibu Barbie, 1971-1976, <http://www.myvintagebarbies.com/sunsetmalibubarbie.htm>

Toys of The Eighties, Barbie Dream House <http://www.inthe80s.com/toys/barbiedreamhouse0.shtml>